

II

(Nelegislatīvi akti)

REGULAS

PADOMES REGULA (ES) 2022/1369

(2022. gada 5. augusts)

par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 122. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Krievijas Federācija, kas Savienībai ir galvenā ārējā gāzes piegādātāja, ir sākusi militāru agresiju pret Ukrainu, kura ir Enerģētikas kopienas līgumslēdzēja puse. Krievijas militārās agresijas eskalācija pret Ukrainu, kas notiek kopš 2022. gada februāra, ir novedusi pie ievērojama gāzes piegāžu samazinājuma, jo gāzes piegādi tīši mēģina izmantot par politisku ieroci. Ir apturētas cauruļvadu gāzes plūsmas no Krievijas caur Baltkrieviju, un ir nepārtraukti samazinājušās gāzes piegādes caur Ukrainu. Kopējā gāzes plūsma no Krievijas tagad ir par 30 % mazāka nekā vidējā gāzes plūsma laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam. Minētais piegādes samazinājums ir novedis pie vēsturiski augstām un svārstīgām enerģijas cenām, kuras veicina inflāciju un rada turpmākas ekonomikas lejupslīdes risku Eiropā.
- (2) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija, ievērojot savu 2022. gada 8. marta paziņojumu “REPowerEU: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai”, 2022. gada 18. maijā nāca klajā ar plānu REPowerEU, kura mērķis ir pēc iespējas drīzāk un vēlākais līdz 2027. gadam izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā. Lai panāktu minēto mērķi, plānā REPowerEU izklāstīti ar energotaupību un energoefektivitāti saistīti pasākumi un ierosināts paātrināt tīras enerģijas ieviešanu mājokļos, rūpniecībā un elektroenerģijas ražošanā, lai aizstātu fosilo kurināmo. Starp papildu pasākumiem piegādes jomā varētu, *inter alia*, būt labāka gāzes iepirkuma koordinācija un kopīgu gāzes iepirkumu vienkāršošana Eiropas gāzes tirgus operatoriem iekšējā gāzes tirgū, kā arī lielākās pūles saglabāt elektrības ražošanas jaudu, kas nav atkarīga no importētās gāzes piegādēm.
- (3) Lai labāk sagatavotos gāzes piegādes traucējumiem, Savienība ir veikusi vēl citus pasākumus. Tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1032 ⁽¹⁾, lai nodrošinātu pazemes krātuviņu uzpildi gaidāmajām ziemas sezonām.
- (4) Turklāt 2022. gada februārī un 2022. gada maijā Komisija padziļināti izskatīja visus valstu ārkārtas rīcības plānus, un tā ir arī padziļināti uzraudzījusi piegādes drošības situāciju. Pasākumi, ko Savienība veikusi kopš 2022. gada februāra, bija vērsti uz to, lai līdz 2027. gadam varētu pilnībā atteikties no Krievijas gāzes un mazinātu riskus, kas izriet no turpmākiem būtiskiem piegādes traucējumiem.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1032 (2022. gada 29. jūnijs), ar ko groza Regulas (ES) 2017/1938 un (EK) Nr. 715/2009 attiecībā uz gāzes uzglabāšanu (OV L 173, 30.6.2022., 17. lpp.).

- (5) Tomēr nesēnā gāzes piegādes traucējumu eskalācija no Krievijas puses norāda uz būtisku risku, ka tuvākajā nākotnē gāzes piegādes no Krievijas pēkšņi un vienpusēji varētu tikt pārtrauktas pilnībā. Tāpēc Savienībai šāds risks būtu jāparedz un solidaritātes garā jāsigatavojas iespējai, ka gāzes piegāde no Krievijas jebkurā brīdī varētu tikt pilnībā pārtraukta. Ir nekavējoties proaktīvi jārikojas, lai varētu stāties pretī turpmākām destabilizējošām darbībām un stiprinātu Savienības noturību pret turpmākiem satricinājumiem. Nopietnu kaitējumu ekonomikai un iedzīvotājiem, ko radītu iespējama gāzes piegādes apturēšana, var novērst koordinēta rīcība Savienības līmenī.
- (6) Pašreizējais ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1938 ⁽²⁾ noteiktais tiesiskais regulējums gāzes piegādes drošības jomā nenodrošina pienācīgu risinājumu situācijā, kad liela gāzes piegādātāja piegādes ir traucētas ilgāk nekā 30 dienas. Tiesiskā regulējuma trūkums attiecībā uz šādu traucējumu rada risku, ka dalībvalstis varētu rīkoties nekoordinēti, un tādējādi varētu tikt apdraudēta piegādes drošība kaimiņos esošajās dalībvalstīs un rasties papildu slogs Savienības rūpniecībai un patērētājiem.
- (7) Eiropas Parlaments 2022. gada 7. aprīļa rezolūcijā par Eiropadomes 2022. gada 24. un 25. marta sanāksmes secinājumiem aicināja iesniegt plānu, kā īstermiņā turpināt nodrošināt Savienības energoapgādes drošību. Eiropadome 2022. gada 31. maija un 23. jūnija sanāksmēs lūdza Komisiju steidzami nākt klajā ar priekšlikumiem, kā uzlabot sagatavotību iespējamiem būtiskiem piegādes traucējumiem, lai nodrošinātu enerģijas piegādi par pieņemamām cenām. Pēc minētā Eiropadomes lūguma Komisija kopā ar Savienības starptautiskajiem partneriem pēta iespējas ierobežot enerģijas cenu kāpumu, tostarp pēta, cik realizējami ir attiecīgā gadījumā ieviest pagaidu importa cenu griestus. Ievērojot minēto lūgumu, Komisija arī turpina darbu pie Eiropas elektroenerģijas tirgus darbības optimizācijas, tostarp pie gāzes cenu ietekmes uz to, tā lai tas būtu labāk sagatavots nākotnē izturēt pārmērīgas cenu svārstības, piegādātu cenu ziņā pieņemamu elektrību un pilnībā iederētos dekarbonizētā enerģētikas sistēmā, vienlaikus saglabājot vienotā tirgus viengabalainību, uzturot spēkā zaļās pārkārtošanās stimulus, saglabājot piegādes drošību un izvairoties no nesamērīgiem budžeta izdevumiem.
- (8) Līguma par Eiropas Savienības darbību 122. panta 1. punkts ļauj Padomei pēc Komisijas priekšlikuma un dalībvalstu solidaritātes garā lemt par ekonomiskajai situācijai piemērotiem pasākumiem, jo īpaši, ja rodas nopietnas grūtības konkrētu produktu piegādē, it sevišķi enerģētikas jomā. Šādai situācijai atbilst risks, ka līdz 2022. gada beigām Krievijas gāzes piegādes varētu tikt pilnībā pārtrauktas.
- (9) Ņemot vērā pastāvošo risku, ka Savienībā varētu tikt traucēta gāzes piegāde, dalībvalstīm jau tagad būtu jāveic pasākumi, kuri vēl pirms 2022./2023. gada ziemas sezonas sākšanās palīdzētu samazināt pieprasījumu. Šāds brīvprātīgs pieprasījuma samazinājums jo īpaši sekmētu krātuvju uzpildīšanu, lai tās līdz 2022./2023. gada ziemas sezonas beigām netiktu izsmeltas, un tādējādi dotu dalībvalstīm iespēju pārvarēt iespējamus aukstuma periodus 2023. gada februārī un martā un atvieglotu krātuvju uzpildi, lai nodrošinātu pienācīgu piegādes drošības līmeni 2023./2024. gada ziemas sezonā. Gāzes pieprasījuma samazināšana arī palīdzēs nodrošināt pienācīgu piegādi un pazemināt enerģijas cenas par labu Savienības patērētājiem. Tāpēc Savienības līmenī veiktie pieprasījuma samazināšanas pasākumi nāks par labu visām dalībvalstīm, jo tie samazinās risku, ka ietekme uz dalībvalstu ekonomiku varētu būt vēl būtiskāka.
- (10) Brīvprātīgās pieprasījuma samazināšanas apjomā ņem vērā gāzes pieprasījuma apjomus, kas būtu pakļauti nepiegādāšanas riskam, ja Krievijas gāzes piegāde tiktu pilnībā pārtraukta. Samazinājuma pūliņiem vajadzētu būt tādiem pašiem visām dalībvalstīm, balstoties uz salīdzinājumu ar katras dalībvalsts vidējo patēriņu pēdējo piecu gadu laikā.
- (11) Brīvprātīgās pieprasījuma samazināšanas pasākumi paši par sevi var nebūt pietiekami, lai nodrošinātu piegādes drošību un tirgus darbību. Tādēļ, lai nekavējoties risinātu konkrētās problēmas, kas saistītas ar būtisku pašreizējā un sagaidāmā gāzes piegāžu trūkuma situācijas pasliktināšanos, un izvairītos no kropļojumiem starp dalībvalstīm, būtu jāizveido jauns instruments, ar ko ievieš iespēju uzdot visām dalībvalstīm obligāti samazināt gāzes pieprasījumu. Tam būtu jā sāk darboties krietni pirms 2022. gada rudens iestāšanās. Saskaņā ar šādu instrumentu Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar īstenošanas lēmumu varētu izsludināt Savienības trauksmi. Uzticot Padomei īstenošanas

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

pilnvaras, tiek pienācīgi ņemts vērā, cik politisks ir lēmums sākt obligātu pieprasījuma samazināšanas pienākumu visā Savienībā un kādas horizontālas sekas tas rada dalībvalstīm. Pirms šāda priekšlikuma iesniegšanas Komisijai būtu jāapspriežas ar attiecīgajām riska grupām, kā izklāstīts Regulas (ES) 2017/1938 I pielikumā ("risku grupas") un Gāzes koordinācijas grupu (GKG), kas izveidota ar minēto regulu. Savienības trauksme būtu jāizsludina tikai tad, ja brīvprātīgās pieprasījuma samazināšanas pasākumi izrādās nepietiekami, lai novērstu nopietna gāzes piegādes trūkuma risku. Piecām vai vairāk dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kas ir izsludinājušas nacionālu trauksmi, ievērojot Regulas (ES) 2017/1938 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu, vajadzētu būt iespējai prasīt, lai Komisija iesniedz priekšlikumu Padomei izsludināt Savienības trauksmi.

- (12) Savienības trauksmei vajadzētu norādīt Savienībai specifiskam krīzes līmeni, kam būtu jāierosina obligāta pieprasījuma samazināšana, neatkarīgi no Regulas (ES) 2017/1938 11. panta 1. punktā minētajiem nacionālajiem krīzes līmeņiem. Tiklīdz ir izsludināta Savienības trauksme, dalībvalstīm iepriekš noteiktā laikposmā būtu jāsamazina gāzes patēriņš. Obligātās pieprasījuma samazināšanas apjomā ņem vērā gāzes pieprasījuma apjomus, kuri varētu būt pakļauti riskam pilnīga Krievijas gāzes piegāžu uz Savienību pārtraukuma gadījumā, un tajā būtu pilnībā jāņem vērā jebkāda pieprasījuma samazināšana, kas jau ir panākta. Obligātās pieprasījuma samazināšanas apjomā un ilgumā būtu jāņem vērā arī krātuvju uzpildes līmenis, kas paziņots, ievērojot Regulas (ES) 2017/1938 6. d panta 1. un 2. punktu, un tas, kā veicies ar gāzes avotu, arī sašķidrinātas dabasgāzes (LNG) piegāžu, diversifikāciju un kurināmo aizstāšanu Savienībā.
- (13) Pieprasījuma samazinājumi, ko dalībvalstis ir panākušas pirms Savienības trauksmes izsludināšanas, tiks atspoguļoti obligātās pieprasījuma samazināšanas apjomā.
- (14) Ņemot vērā būtiskus iekšējā tirgus izkropļojumus, kas varētu rasties, ja dalībvalstu reakcija uz iespējamām vai faktiskiem turpmākiem Krievijas gāzes piegāžu traucējumiem nebūs koordinēta, ir ārkārtīgi svarīgi, lai solidaritātes garā savu gāzes pieprasījumu samazinātu visas dalībvalstis. Tāpēc visām dalībvalstīm būtu jāsasniedz brīvprātīgi un obligāti pieprasījuma samazināšanas mērķrādītāji. Lai gan Krievijas gāzes piegāžu traucējumu ietekmei dažas dalībvalstis varētu būt pakļautas vairāk, traucējumi varētu negatīvi ietekmēt visas dalībvalstis, un tās šādu traucējumu radīto ekonomisko kaitējumu varētu palīdzēt ierobežot, atvēlot cauruļvadu gāzes papildu apjomus vai papildu LNG kravas, ko var izmantot dalībvalstis ar būtisku gāzes deficītu, panākot pozitīvu ietekmi uz gāzes cenām, kāda varētu būt pieprasījuma samazinājumam, vai nepieļaujot tirgus izkropļojumus, ko radītu nekoordinēti un pretrunīgi pieprasījuma samazināšanas pasākumi. Tāpēc šī regula atspoguļo enerģētiskās solidaritātes principu, ko Tiesa nesen apstiprināja par Savienības tiesību pamatprincipu ⁽³⁾.
- (15) Tomēr dažas dalībvalstis savu specifisko ģeogrāfisko vai fizisko apstākļu dēļ, piemēram, tādēļ, ka tās nav sinhronizētas ar Eiropas elektroenerģijas sistēmu vai tām trūkst tieša starpsavienojuma ar starpsavienotu kādas citas dalībvalsts sistēmu, nav spējīgas citām dalībvalstīm atvēlēt lielus cauruļvadu gāzes pārvades apjomus. Tādēļ dalībvalstīm būtu jānodod iespēja izmantot vienu vai vairākus iemeslus, lai samazinātu obligātās pieprasījuma samazināšanas pienākumu. Attiecīgajām dalībvalstīm būtu jāapņemas pielikt visas pūles, lai cik drīz vien iespējams novērstu visus starpsavienojuma trūkumus.
- (16) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 347/2013 ⁽⁴⁾ dalībvalstīm un attiecīgajām ieinteresētajām personām tiek radīts regulējums kopīgam darbam reģionālā sastāvā, lai izstrādātu labāk savienotus enerģētiskos tīklus ar mērķi, jo īpaši savienot reģionus, kas patlaban ir izolēti no Eiropas enerģijas tirgiem, un stiprināt esošos un sekmēt jaunus pārrobežu starpsavienojumus. Pārrobežu starpsavienojumi ļoti palīdz piegādes drošībai. Ņemot vērā pašreizējo Krievijas gāzes piegādes traucējumu, šādiem pārrobežu starpsavienojumiem ir būtiska nozīme iekšējā enerģijas tirgus darbības nodrošināšanā un gāzes sadalīšanā citām dalībvalstīm solidaritātes garā. Saistībā ar minēto dalībvalstīm būtu jāturpina centieni uzlabot savu tīklu integrāciju, tostarp, novērtējot iespējamu jaunu pārrobežu starpsavienojumu jaudas pieaugumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/869 ⁽⁵⁾ mērķiem.

⁽³⁾ Tiesas 2021. gada 15. jūlija spriedums, Vācija/Polija, C-848/19 P, ECLI:EU:C:2021:598.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 347/2013 (2013. gada 17. aprīlis), ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009 (OV L 115, 25.4.2013., 39. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādņēm un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 (OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp.).

- (17) Lai atvieglotu dalībvalstu centienus sasniegt Regulas (ES) 2022/1032 mērķus attiecībā uz gāzes uzglabāšanu, gāzes apjoms, ko dalībvalstis izmanto uzglabāšanai un kas pārsniedz 2022. gada 1. augustam noteikto starpposma rādītāju, arī būtu jāņem vērā, lai noteiktu to obligātās pieprasījuma samazināšanas apjomu.
- (18) Turklāt, lai pienācīgi ņemtu vērā lielo atkarību no gāzes, kāda ir dalībvalsts kritiskajām nozarēm, dalībvalstīm būtu jāvar neieskaitīt gāzes patēriņu minētajās nozarēs, kad tiek noteikts to obligātās pieprasījuma samazināšanas apjoms. Komisijas veiktajam monitoringam būtu jānodrošina, ka valstu ierobežojumi nerada liekus iekšējā tirgus kropļojumus. Dalībvalstīm būtu arī jāvar ierobežot savu obligātās pieprasījuma samazināšanas apjomu, ja šāda ierobežošana vajadzīga, lai maksimāli palielinātu gāzes piegādi citām dalībvalstīm, un ja tās spēj pierādīt, ka to starpsavienojumu komerciālā eksporta jauda uz citām dalībvalstīm vai uz savu iekšējo LNG infrastruktūru vislielākajā mērā tiek izmantota gāzes pārvadīšanai uz citām dalībvalstīm. Komisijai būtu jāuzrauga, lai tiktu ievēroti nosacījumi minēto atkāpju piemērošanai.
- (19) Dalībvalstīm attiecībā uz īpašiem savstarpēji savienotu dalībvalstu pieprasījuma apstākļiem vajadzētu būt iespējai uz laiku ierobežot obligāto pieprasījuma samazināšanu, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu energoapgādes drošību, tostarp gadījumos, kad dalībvalsts saskaras ar elektroenerģētisko krīzi, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2019/941⁽⁶⁾. Būtu jāņem vērā arī krātuvju jauda un krājumu līmenis, kas pārsniedz starpposma mērķrādītāju, kā noteikts Regulas (ES) 2017/1938 1a pielikumā.
- (20) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai brīvi izvēlēties pasākumus, kas ir piemēroti, lai sasniegtu pieprasījuma samazinājumu. Apzinot piemērotus pieprasījuma samazināšanas pasākumus un nosakot prioritārās lietotāju grupas, dalībvalstīm būtu jāapsver tādu pasākumu izmantošana, kas izklāstīti Komisijas 2022. gada 20. jūlija paziņojumā "Taupīsim gāzi, lai ziemā nepietrūkst". Dalībvalstīm jo īpaši būtu jāapsver ekonomiski efektīvi pasākumi, piemēram, izsoles vai konkursa shēmas, ar kuru palīdzību tās var ekonomiski efektīvā veidā stimulēt patēriņa samazināšanu. Valsts līmenī veiktajos pasākumos var būt arī finansiāli stimuli vai kompensācijas skartajiem tirgus dalībniekiem.
- (21) Jebkādam dalībvalstu pasākumam pieprasījuma samazināšanas panākšanai ir jāatbilst Savienības tiesību aktiem un jo īpaši Regulai (ES) 2017/1938. Konkrētāk, šādiem pasākumiem vajadzētu būt nepieciešamiem, skaidri definētiem, pārredzamiem, samērīgiem, nediskriminējošiem un pārbaudāmiem, un tiem nevajadzētu nepamatoti izkropļot konkurenci vai pienācīgu iekšējā gāzes tirgus darbību, kā arī apdraudēt gāzes piegādes drošību citās dalībvalstīs vai Savienībā. Jāņem vērā aizsargājamo lietotāju intereses arī saistībā ar gāzes piegādi centralizētas siltumapgādes sistēmām piegādes drošības krīzes gadījumā.
- (22) Lai nodrošinātu, ka pieprasījuma samazināšanas pasākumi tiek īstenoti koordinēti, dalībvalstīm katrā attiecīgajā riska grupā būtu jāiedibina regulāra sadarbība. Dalībvalstis var brīvi vienoties par koordinācijas pasākumiem, kas konkrētajā reģionā būtu vispiemērotākie. Komisijai un GKG vajadzētu būt iespējai gūt pārskatu par dalībvalstu īstenotajiem valsts pasākumiem un dalīties ar riska grupās īstenotās pasākumu koordinēšanas paraugpraksi. Dalībvalstīm rīcības koordinēšanai būtu jāizmanto arī citas struktūras.
- (23) Lai nodrošinātu, ka valsts ārkārtas rīcības plānos ir atspoguļoti šajā regulā noteiktie brīvprātīgās vai obligātās pieprasījuma samazināšanas pasākumi, katras dalībvalsts kompetentajai iestādei būtu jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai valsts ārkārtas rīcības plāns, kas izveidots, ievērojot Regulas (ES) 2017/1938 8. pantu, līdz 2022. gada 31. oktobrim tiktu atjaunināts. Ņemot vērā īso termiņu, kas atvēlēts minētajai atjaunināšanai, nebūtu jāpiemēro koordinācijas procedūras saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1938 8. panta 6.–11. punktu. Tomēr katrai dalībvalstij par valsts ārkārtas rīcības plāna atjaunināšanu būtu jāapspriežas ar citām dalībvalstīm. Ar pieprasījuma samazināšanas pasākumiem saistītu iespējamu problēmu apspriešanai Komisijai būtu jāsauc riska grupas, GKG vai citas attiecīgās struktūras.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK (OV L 158, 14.6.2019., 1. lpp.).

- (24) Regulāra un iedarbīga uzraudzība un ziņošana ir būtiska, lai novērtētu dalībvalstu panākto progresu brīvprātīgās un obligātās pieprasījuma samazināšanas pasākumu īstenošanā un lai izmēritu minēto pasākumu sociālo un ekonomisko ietekmi, kā arī ietekmi uz nodarbinātību. Katras dalībvalsts kompetentajai iestādei vai citai dalībvalsts izraudzītai struktūrai būtu jāuzrauga tās teritorijā panāktais pieprasījuma samazinājums un par rezultātiem regulāri jāziņo Komisijai. GKG būtu jāpalīdz Komisijai uzraudzīt pieprasījuma samazināšanas pienākumu izpildi.
- (25) Lai nepieļautu būtiska ekonomiska kaitējuma rašanos Savienībai kopumā, ir ļoti svarīgi, lai pēc tam, kad ir izsludināta Savienības trauksme, katra dalībvalsts samazinātu savu pieprasījumu. Minētā samazināšana nodrošinās, ka gāzes pietiek visiem, pat ziemā. Pieprasījuma samazināšana visā Savienībā ir Līgumā nostiprinātā solidaritātes principa izpausme. Tāpēc ir pamatoti, ka Komisija stingri pārtrauga, ka dalībvalstis sasniedz obligātos pieprasījuma samazinājumus. Gadījumā, ja Komisija konstatē risku, ka dalībvalsts varētu nespēt izpildīt savu obligātās pieprasījuma samazināšanas pienākumu, Komisijai būtu jāspēj pieprasīt, lai minētā dalībvalsts iesniedz plānu, kurā izklāstīta stratēģija un pasākumi, kā efektīvi panākt obligāto pieprasījuma samazinājumu. Minētajai dalībvalstij būtu pienācīgi jāņem vērā visi Komisijas sniegtie komentāri un ierosinājumi attiecībā uz minēto plānu.
- (26) Tā kā solidaritātes princips ikvienai dalībvalstij dod tiesības noteiktos apstākļos no kaimiņos esošajām dalībvalstīm saņemt atbalstu, arī dalībvalstīm, kas šādu atbalstu lūdz, būtu jārikojas solidaritātes garā un jāsamazina iekšzemes gāzes pieprasījums. Tāpēc pirms dalībvalstis lūdz piemērot solidaritātes pasākumu saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1938 13. pantu, tām būtu jāīsteno visi attiecīgie gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumi. Komisijai vajadzētu varēt pieprasīt, lai dalībvalsts, kura lūdz piemērot solidaritātes pasākumu, iesniedz plānu, kurā aprakstīti pasākumi, ar ko potenciāli varētu panākt vēl lielākus pieprasījuma samazinājumus. Minētajai dalībvalstij būtu pienācīgi jāņem vērā Komisijas atzinums.
- (27) Komisijai par šīs regulas īstenošanu būtu regulāri jāinformē Eiropas Parlaments un Padome.
- (28) Ņemot vērā pastāvošos draudus gāzes piegādes drošībai, ko rada Krievijas militārā agresija pret Ukrainu, šai regulai būtu jāstājas spēkā steidzamības kārtā.
- (29) Tā kā šajā regulā izklāstītie pasākumi ir ārkārtas pasākumi, šī regula būtu jāpiemēro vienu gadu pēc tās stāšanās spēkā. Līdz 2023. gada 1. maijam Komisijai būtu Padomei jāziņo par šīs regulas darbību, un attiecīgā gadījumā Komisija var ierosināt pagarināt tās piemērošanas laikposmu.
- (30) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

Ar šo regulu ir paredzēti noteikumi, kā solidaritātes garā risināt ļoti sarežģīto situāciju ar gāzes piegādēm, lai garantētu gāzes piegādes drošību Savienībā. Minētie noteikumi ietver uzlabotu koordināciju, uzraudzību un ziņošanu par valstu pasākumiem, lai mazinātu pieprasījumu pēc gāzes, un iespēju Padomei pēc Komisijas priekšlikuma izsludināt Savienības trauksmi kā Savienībai specifisku krīzes līmeni, kas ierosina obligātu pienākumu Savienības mērogā samazināt pieprasījumu.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “kompetentā iestāde” ir dalībvalsts norīkota valsts pārvaldes iestāde vai valsts regulatīvā iestāde, kurai uzticēts nodrošināt Regulā (ES) 2017/1938 paredzēto pasākumu īstenošanu;
- 2) “Savienības trauksme” ir Savienībai specifisks krīzes līmenis, kura izsludināšana iedarbina obligātu pieprasījuma samazināšanu un kurš nav saistīts ne ar vienu no Regulas (ES) 2017/1938 11. panta 1. punktā minētajiem krīzes līmeņiem;
- 3) “gāzes patēriņš” ir kopējais dabasgāzes piedāvājums darbībām kādas dalībvalsts teritorijā, tostarp māsaimniecību, rūpniecības un elektroenerģijas ražošanas galapatēriņš, bet izņemot, *inter alia*, gāzi, kas izmantota krātuvju uzpildīšanai, saskaņā ar Komisijas (*Eurostat*) izmantoto definīciju “gāzes piegādei, pārveidei un patēriņam”;
- 4) “ievadresurss” ir “dabasgāze, ko izmanto citiem nolūkiem, nevis enerģijai”, kā minēts Komisijas (*Eurostat*) enerģijas bilances aprēķinos;
- 5) “references gāzes patēriņš” ir kādas dalībvalsts vidējā gāzes patēriņa apjoms atsaucēs periodā; attiecībā uz dalībvalstīm, kurās gāzes patēriņš laikposmā no 2021. gada 1. augusta līdz 2022. gada 31. martam palielinājās vismaz par 8 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu atsaucēs periodā, “references gāzes patēriņš” ir tikai gāzes patēriņa apjoms laikposmā no 2021. gada 1. augusta līdz 2022. gada 31. martam;
- 6) “atsauces periods” ir laikposms no 1. augusta līdz 31. martam piecu secīgu gadu laikā pirms šīs regulas spēkā stāšanās dienas, sākot ar laikposmu no 2017. gada 1. augusta līdz 2018. gada 31. martam;
- 7) “starpposma mērķrādītājs” ir starpposma mērķrādītājs, kā noteikts Regulas (ES) 2017/1938 I.a pielikumā.

3. pants

Brīvprātīga pieprasījuma samazināšana

Dalībvalstis dara visu iespējamo, lai laikposmā no 2022. gada 1. augusta līdz 2023. gada 31. martam savu gāzes patēriņu samazinātu vismaz par 15 % salīdzinājumā ar savu vidējo gāzes patēriņu laikposmā no 1. augusta līdz 31. martam piecos secīgos gados pirms šīs regulas spēkā stāšanās dienas (“brīvprātīga pieprasījuma samazināšana”). Uz minētajiem brīvprātīgās pieprasījuma samazināšanas pasākumiem attiecas šīs regulas 6., 7. un 8. pants.

4. pants

Padomes izsludināta Savienības trauksme

1. Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar īstenošanas lēmumu var izsludināt Savienības trauksmi.
2. Komisija iesniedz priekšlikumu šādas Savienības trauksmes izsludināšanai, ja tā uzskata, ka pastāv būtisks smagu gāzes piegādes traucējumu risks vai rodas ārkārtēji liels pieprasījums pēc gāzes, kā novēršanai nav pietiekami ar 3. pantā minētajiem pasākumiem un kā rezultātā gāzes piegādes situācija Savienībā būtiski pasliktinās, bet tirgus spēj tikt galā ar traucējumiem un nav vajadzīgs izmantot ārpustirgus pasākumus.
3. Komisija arī iesniedz priekšlikumu Padomei izsludināt Savienības trauksmi, ja to pieprasa piecas vai vairākas kompetentās iestādes, kas ir izsludinājušas trauksmi valsts līmenī, ievērojot Regulas (ES) 2017/1938 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

4. Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var grozīt Komisijas priekšlikumu.
5. Pirms iesniegt priekšlikumu Padomei izsludināt Savienības trauksmi, Komisija apspriežas ar attiecīgajām Regulas (ES) 2017/1938 I pielikumā noteiktajām riska grupām ("riskā grupas") un ar Gāzes koordinācijas grupu (GKG), kura izveidota ar minētās regulas 4. pantu.
6. Pēc Komisijas priekšlikuma Padome ar īstenošanas lēmumu var paziņot, ka Savienības trauksme ir beigusies un ka beigušies ir arī 5. pantā minētie pienākumi. Komisija iesniedz priekšlikumu Padomei šādam īstenošanas lēmumam, ja tā, novērtējusi situāciju un apspriedusies ar attiecīgajām riska grupām un ar GKG, uzskata, ka situācija, kas bijusi Savienības trauksmes pamatā, vairs nav pamatojums minētās trauksmes uzturēšanai.

5. pants

Obligāta pieprasījuma samazināšana Savienības trauksmes gadījumā

1. Ja Padome izsludina Savienības trauksmi, katra dalībvalsts samazina savu gāzes patēriņu saskaņā ar 2. punktu ("obligāta pieprasījuma samazināšana").
2. Obligāta pieprasījuma samazināšana nozīmē, ka, kamēr vien ir izsludināta Savienības trauksme, katrā dalībvalstī gāzes patēriņš laikposmā no 2022. gada 1. augusta līdz 2023. gada 31. martam ("samazināšanas periods") ir par 15 % zemāks salīdzinājumā ar tās references gāzes patēriņu. Obligātajā pieprasījuma samazinājumā ieskaita visus pieprasījuma samazinājumus, ko dalībvalstis panākušas laikposmā pirms Savienības trauksmes izsludināšanas.
3. Dalībvalsts, kuras elektroenerģijas sistēma ir sinhronizēta tikai ar trešās valsts elektroenerģijas sistēmu, desinhronizācijas no minētās trešās valsts sistēmas gadījumā ir atbrīvota no 2. punkta piemērošanas tik ilgi, kamēr izolētas elektroenerģijas sistēmas pakalpojumi vai citi pakalpojumi elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram ir nepieciešami, lai nodrošinātu drošu un uzticamu elektroenerģijas sistēmas darbību.
4. Dalībvalsts ir atbrīvota no 2. punkta piemērošanas tik ilgi, kamēr minētā dalībvalsts nav tieši savienota ar kādas citas dalībvalsts gāzes starpsavienoto sistēmu.
5. Dalībvalsts var ierobežot references gāzes patēriņu, ko izmanto obligātās pieprasījuma samazināšanas mērķrādītāja aprēķināšanai, ievērojot 2. punktu, par tādu gāzes apjomu, kas vienāds ar starpību starp tās starpposma mērķrādītāju attiecībā uz 2022. gada 1. augustu un faktisko uzglabātās gāzes apjomu 2022. gada 1. augustā, ja tā minētajā dienā ir sasniegusi starpposma mērķrādītāju.
6. Dalībvalsts var ierobežot references gāzes patēriņu, ko izmanto obligātās pieprasījuma samazināšanas mērķrādītāja aprēķināšanai, ievērojot 2. punktu, par tādu gāzes apjomu, kas atsaucies periodā ir patērēts kā ievadresurss.
7. Dalībvalsts var samazināt obligāto pieprasījuma samazinājumu par 8 procentpunktiem, ar noteikumu, ka tā pierāda, ka tās starpsavienojums ar citām dalībvalstīm stabilas tehniskās eksporta jaudas ziņā salīdzinājumā ar tās ikgadējo gāzes patēriņu 2021. gadā ir mazāks par 50 % un ka jauda starpsavienotājos ar citām dalībvalstīm faktiski ir izmantota gāzes transportēšanai vismaz 90 % līmenī vismaz vienu mēnesi pirms paziņojuma par atkāpi, izņemot gadījumu, kad dalībvalsts var pierādīt, ka pieprasījuma nebija un jauda ir maksimāli palielināta, un ka tās vietējās LNG iekārtas ir komerciāli un tehniski gatavas novirzīt gāzi uz citām dalībvalstīm līdz tirgus pieprasītajam apjomam.
8. Dalībvalsts, kas saskaras ar elektroenerģētisko krīzi, var uz laiku ierobežot obligāto pieprasījuma samazinājumu, ievērojot 2. punktu, līdz līmenim, kas nepieciešams, lai mazinātu elektroapgādes risku, ja nav citu ekonomisku alternatīvu elektroenerģijas ražošanai nepieciešamās gāzes aizstāšanai, neradot nopietnu apdraudējumu piegādes drošībai. Šādā gadījumā dalībvalsts paziņo ierobežojuma iemeslus un sniedz pietiekamus pierādījumus par ārkārtas apstākļiem, kas pamato ierobežojumu. Vajadzības gadījumā dalībvalsts atjaunina riskatavības plānu, ievērojot Regulas (ES) 2019/941 10. pantu.

9. Dalībvalsts paziņo Komisijai savu lēmumu ierobežot obligāto pieprasījuma samazinājumu, ievērojot 5., 6., 7. un 8. punktu, pievienojot nepieciešamos pierādījumus, ka ir izpildīti nosacījumi obligātā pieprasījuma samazinājuma ierobežojumam. Paziņojumu saistībā ar 5., 6. un 7. punktu var sniegt jau pēc šīs regulas stāšanās spēkā, un to sniedz ne vēlāk kā divas nedēļas pēc tam, kad izsludināta Savienības trauksme. Paziņojumu saistībā ar 8. punktu var sniegt ne vēlāk kā divas nedēļas pēc tam, kad radusies minētajā punktā minētā elektroenerģētiskās krīzes situācija. Dalībvalsts par savu nodomu informē arī attiecīgās riska grupas un GKG.

10. Pamatojoties uz paziņojumu un pēc apspriešanās ar riska grupām un GKG, Komisija novērtē, vai ir izpildīti nosacījumi ierobežojumam, ievērojot 5., 6., 7. un 8. punktu. Ja Komisija konstatē, ka ierobežojums nav pamatots, tā pieņem atzinumu, norādot iemeslus, kāpēc dalībvalstij būtu jāatceļ vai jāmaina obligātās pieprasījuma samazināšanas ierobežojums. Minēto atzinumu pieņem ne vēlāk kā 30 darbdienu laikā pēc pilnīga paziņojuma saņemšanas, ievērojot 9. punktu.

11. Ja 5., 6., 7. un 8. punktā minētie nosacījumi obligātās pieprasījuma samazināšanas ierobežošanai vairs netiek izpildīti, dalībvalsts piemēro obligāto pieprasījuma samazināšanas mērķrādītāju, ievērojot 2. punktu.

12. Komisija pastāvīgi uzrauga, vai ir izpildīti nosacījumi obligātās pieprasījuma samazināšanas ierobežošanai, ievērojot 5., 6., 7. un 8. punktu.

13. Uz obligātās pieprasījuma samazināšanas pasākumiem attiecas 6., 7. un 8. pants, neskarot esošos ilgtermiņa līgumus.

6. pants

Pasākumi, ar kuriem panāk pieprasījuma samazinājumu

1. Dalībvalstis var brīvi izvēlēties pienācīgus pieprasījuma samazināšanas pasākumus. Pasākumi, kas minēti 3. un 5. pantā, ir skaidri definēti, pārredzami, samērīgi, nediskriminējoši un verificējami. Izraugoties pasākumus, dalībvalstis ņem vērā Regulas (ES) 2017/1938 izklāstītos principus. Pasākumi jo īpaši:

- a) nepamatoti nekropļo konkurenci vai iekšējā gāzes tirgus pienācīgu darbību;
- b) neapdraud gāzes piegādes drošību citās dalībvalstīs vai Savienībā;
- c) ievēro Regulas (ES) 2017/1938 noteikumus attiecībā uz aizsargājamiem lietotājiem.

2. Īstenojot pieprasījuma samazināšanas pasākumus, dalībvalstis apsver dot priekšroku tādiem pasākumiem, kas skar lietotājus, kuri nav aizsargājami lietotāji, kā definēts Regulas (ES) 2017/1938 2. panta 5. punktā, un var arī izslēgt minētos lietotājus no šādiem pasākumiem, pamatojoties uz objektīviem un pārredzamiem kritērijiem, kuros ir ņemta vērā to ekonomiskā nozīmība, kā arī, cita starpā, šādi elementi:

- a) traucējuma ietekme uz sabiedrībai kritiski svarīgām piegādes ķēdēm;
- b) iespējamā negatīvā ietekme uz citām dalībvalstīm, jo īpaši uz piegādes ķēdēm sabiedrībai kritiski svarīgos leņķvejos sektoros;
- c) iespējams ilglaicīgs kaitējums rūpnieciskām iekārtām;
- d) iespējas Savienībā samazināt patēriņu un aizstāt produktus.

3. Lemjot par pieprasījuma samazināšanas pasākumiem, dalībvalstis apsver pasākumus, kā samazināt gāzes patēriņu elektroenerģijas sektorā, pasākumus, ar ko rūpniecībā rosina pāreju uz citām degvielām, valsts mēroga informētības vairošanas kampaņas, specifiskus pienākumus samazināt apsildi un dzesēšanu, ar ko veicina pāreju uz citām degvielām un patēriņa samazināšanu industriālajā sektorā.

*7. pants***Pieprasījuma samazināšanas pasākumu koordinēšana**

1. Lai nodrošinātu pienācīgu brīvprātīgās un obligātās pieprasījuma samazināšanas pasākumu, ievērojot 3. un 5. pantu, koordinēšanu, dalībvalstis savā starpā sadarbojas katrā no attiecīgajām riska grupām.
2. Katras dalībvalsts kompetentā iestāde vēlākais līdz 2022. gada 31. oktobrim atjaunina atbilstīgi Regulas (ES) 2017/1938 8. pantam izveidoto valsts ārkārtas rīcības plānu, lai atspoguļotu brīvprātīgās pieprasījuma samazināšanas pasākumus. Katra dalībvalsts savu valsts ārkārtas rīcības plānu atjaunina arī tad, ja, ievērojot šīs regulas 4. pantu, ir izsludināta Savienības trauksme. Valsts ārkārtas rīcības plānu atjaunināšanai, kas notiek, ievērojot šo punktu, nepiemēro Regulas (ES) 2017/1938 8. panta 6. līdz 10. punktu.
3. Pirms pārskatīto ārkārtas rīcības plānu pieņemšanas dalībvalstis apspriežas ar Komisiju un attiecīgajām riska grupām. Lai apspriestu jautājumus, kas saistīti ar valsts pieprasījuma samazināšanas pasākumiem, Komisija var sasaukt riska grupu un GKG sanāksmes, ņemot vērā dalībvalstu šajā sakarā pausto nostāju.

*8. pants***Uzraudzība un izpilde**

1. Katras dalībvalsts kompetentā iestāde uzrauga, kā tās teritorijā tiek īstenoti pieprasījuma samazināšanas pasākumi. Dalībvalstis reizi divos mēnešos un ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 15. datumam ziņo Komisijai par panākto pieprasījuma samazinājumu. Riska grupas un GKG palīdz Komisijai uzraudzīt, kā notiek brīvprātīgā un obligātā pieprasījuma samazināšana.
2. Ja Komisija, pamatojoties uz paziņotajiem datiem par pieprasījuma samazinājumu secina, ka pastāv risks, ka dalībvalsts nespēs izpildīt obligātās pieprasījuma samazināšanas pienākumu, ievērojot 5. pantu, Komisija prasa dalībvalstij iesniegt plānu, kurā izklāstīta stratēģija, kā efektīvi izpildīt pieprasījuma samazināšanas pienākumu. Komisija arī prasa dalībvalstij, kas prasījusi piemērot solidaritātes pasākumu, ievērojot Regulas (ES) 2017/1938 13. pantu, iesniegt plānu, kurā izklāstīta stratēģija, kā panākt iespējamus papildu gāzes pieprasījuma samazinājumus saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1938 10. panta 2. punktu. Abos gadījumos Komisija par iesniegtajiem plāniem izdod atzinumu ar komentāriem un ierosinājumiem, un informē Padomi par savu atzinumu. Konkrētā dalībvalsts pienācīgi ņem vērā Komisijas atzinumu.
3. Komisija par šīs regulas īstenošanu regulāri informē Eiropas Parlamentu un Padomi.

*9. pants***Pārskatīšana**

Līdz 2023. gada 1. maijam Komisija veic šīs regulas pārskatīšanu, ņemot vērā vispārējo situāciju saistībā ar gāzes piegādi Savienībai, un iesniedz Padomei ziņojumu par minētās pārskatīšanas galvenajiem konstatējumiem. Pamatojoties uz minēto ziņojumu, Komisija jo īpaši var ierosināt pagarināt šīs regulas piemērošanas laikposmu.

*10. pants***Stāšanās spēkā un piemērošana**

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

To piemēro vienu gadu pēc tās stāšanās spēkā.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2022. gada 5. augustā

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
M. BEK
